

Jämställdhetsindexet är ett unikt mätningssverktyg som sammanställer de komplexa aspekterna av jämställdhet och presenterar dem på ett användarvänligt och överskådligt sätt. Jämställdhetsindexet, som baseras på EU:s politiska ram, underlättar övervakningen av framstegen i fråga om jämställdhet över tid i EU.

Jämställdhetsindexet omfattar sex olika huvudområden (arbete, pengar, kunskap, tid, makt och hälsa) och två separata underområden (andra diskrimineringsgrunder än kön och våld). Det beräknas genom att olika jämställdhetsindikatorer kombineras i en gemensam mätning. Medlemsstaterna tilldelas poäng mellan 1 och 100, där 1 innebär total brist på jämställdhet och 100 fullständig jämställdhet. Utöver att mäta skillnaderna mellan kvinnor och män beaktas även landkontext och hur medlemsstaterna presterar på olika områden. En hög totalpoäng återspeglar både små könsskillnader (eller avsaknad av sådana) och en bra situation för alla (exempelvis högt deltagande av både kvinnor och män på arbetsmarknaden).

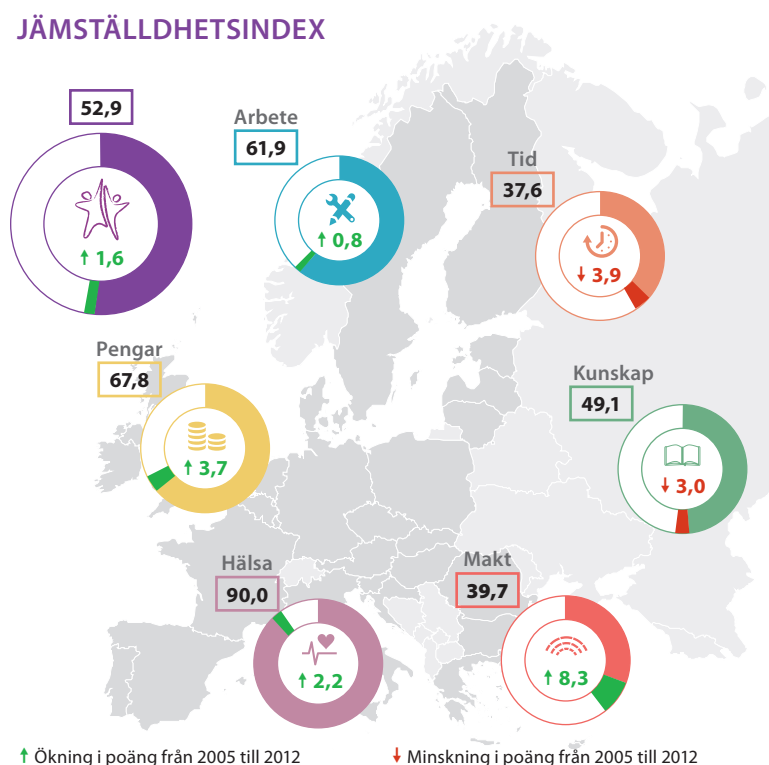
I jämställdhetsindex 2015 mäts hur långt ifrån (eller nära) EU och dess medlemsstater var när det gällde att uppnå jämställdhet år 2005, 2010 och 2012 ⁽¹⁾. Resultaten för varje huvudområde och underområde presenteras. Dessutom redovisas det första försöket att göra en samlad mätning av våld mot kvinnor.

Framsteg på jämställdhetsområdet sedan 2005

Jämställdhetsindex visar att det har skett marginella framsteg med en blygsam ökning på 1,6 mellan 2005 och 2012. Med en genomsnittspoäng på **52,9** av **100** år 2012 är EU halvvägs från att uppnå fullständig jämställdhet.

De två områden som står inför de största utmaningarna är den ojämlika fördelningen av tid för barnomsorg samt hushålls- och fritidsaktiviteter mellan kvinnor och män (bristen på jämställdhet har ökat sedan 2005) samt representationen av kvinnor med makt och i beslutsfattande ställning. Även om antalet kvinnor på höga positioner har ökat sedan 2005 har framstegen inte varit tillräckligt stora för att komma tillrätta med den kraftiga överrepresentationen av män.

Trots framstegen när det gäller utbildningsnivå är segregeringen inom utbildning fortfarande omfattande, och det har skett en minskning av livslångt lärande. Totalpoängen på området kunskap minskade mellan 2005 och 2012. När det gäller jämställdhet på områdena arbete och pengar går det att skönja tecken på förbättring även om skillnaderna mellan kvinnor och män i fråga om sysselsättning, inkomst och intäkter fortfarande är stora. Den genomsnittliga könsskillnaden på 38 procent i fråga om pensioner inom EU år 2012 visar den samlade effekten av bristande jämställdhet mellan kvinnor och män under livets gång ⁽²⁾. Jämställdhetspoängen på området hälsa är hög. För att tillhandahålla mer information om bristande jämställdhet inom hälsa kan viktiga skillnader mellan kvinnor och män i fråga om hälsorelaterat beteende läggas till i framtiden.

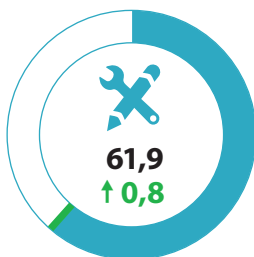

⁽¹⁾ Jämställdhetsindex baseras på uppgifter från Eurostat (EU:s arbetskraftsundersökning, undersökningar om intäktsstrukturer, EU-statistik över inkomster och levnadsvillkor, demografisk statistik), frågeformulär från Unesco/OECD/Eurostat om utbildningsstatistik, Europeiska undersökningen om arbetsvillkor (Eurofound), kommissionens databas över kvinnor och män i beslutsfattande ställning (WMID-databasen) och FRA:s undersökning om våld mot kvinnor.

⁽²⁾ Eige (2015), *Gender gap in pensions in the EU. Research note to the Latvian Presidency (Könsskillnader i pensioner i EU: forskningsmeddelande för det lettiska ordförändskapet)*. Från http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0415087ENN_Web.pdf

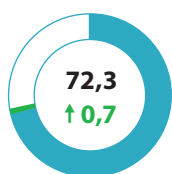
Arbete

Området arbete

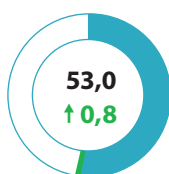

Underområden

Deltagande

Segregering och
kvalitet på arbete

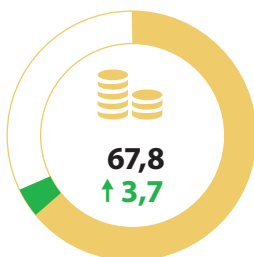
Poängen på området arbete och dess underområden har endast ökat marginellt sedan 2005. Skillnaderna mellan kvinnor och män i fråga om sysselsättning, mätt i heltidsekvivalenter, har minskat något på EU-nivå, vilket till stor del beror på minskade nivåer i fråga om mäns deltagande på arbetsmarknaden.

Den allmänna sysselsättningsgraden för kvinnor (62 procent år 2012) är fortfarande betydligt lägre än Europa 2020-målet att 75 procent av den vuxna befolkningen (i åldern 20–64 år) ska vara i sysselsättning. Kvinnors benägenhet att arbeta deltid innebär att det blir ännu svårare att uppnå detta mål när sysselsättningsgraden är en beräkning av antalet timmar i arbete snarare än antalet människor med arbete.

På underområdet segregering och kvalitet på arbete har små framsteg uppnåtts, framför allt genom förbättrade arbetsvillkor. Arbetstagares möjlighet att ta ledigt en timme eller två under arbetstid har nästan fördubblats (från 18 procent år 2005 till 33 procent år 2012) och skillnaderna mellan könen i fråga om detta har minskat. Den könssegregerade arbetsmarknaden fortsätter emellertid att vara en realitet för både kvinnor och män i Europa i dag. I genomsnitt arbetade nästan fyra gånger fler kvinnor än män (30 procent jämfört med 8 procent) inom utbildning, folkhälsa och socialt arbete i EU 2012.

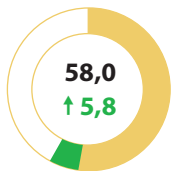
Pengar

Området pengar

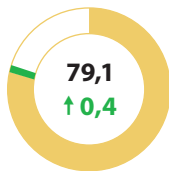

Underområden

Finansiella
resurser

Ekonomisk
situation

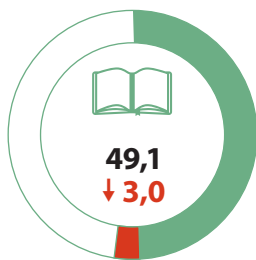
På området pengar har det skett en ökning med 3,7 poäng från 2005 till 2012. Framstegen på detta område är till stora delar ett resultat av den övergripande förbättringen när det gäller tillgång till finansiella resurser för både kvinnor och män (en ökning med 5,8 poäng) även om könsskillnaderna fortsätter att vara betydande och till stor del oförändrade.

Även om poängen är något högre här än på andra områden har kvinnor i EU svårare att få tillgång till finansiella resurser än vad män har. Kvinnor tjänar mindre än män och har en lägre inkomst, och därmed lägre pension. Framstegen när det gäller att minska skillnaderna mellan könen i fråga om intäkter och inkomst har gått mycket långsamt.

Detta område syftar till att förstå skillnader i fördelningen av finansiella resurser mellan kvinnor och män. Detta är fortfarande utmanande eftersom inkomst- och fattigdomsindikatorer beräknas på hushållsnivå: den ekonomiska situationen för kvinnor och män som lever i samma hushåll antas vara lika och därför är könsskillnader i fattigdom och hushållsinkomst knappt synliga. Mätning av tillgängliga resurser på individnivå skulle ge mer könsuppdelad information och skildra en mer realistisk situation av inkomstfördelningen mellan familjemedlemmar.

Kunskap

Området kunskap

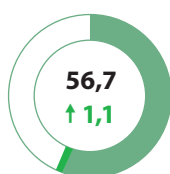

Minskningen av totalpoängen på området kunskap (med 3 poäng) är resultatet av minskningen av den vuxna befolkningens (i åldern 15–74 år) deltagande i livslångt lärande – både formell och icke-formell utbildning och yrkesutbildning.

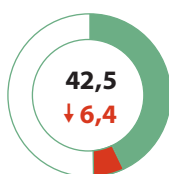
Utbildningsnivån för kvinnor och män ökar stadigt, och antalet kvinnor med akademisk examen är nu högre än antalet män. Kvinnorna är emellertid fortfarande koncentrerade till de områden som traditionellt betraktas som "kvinnliga". År 2012 var kvinnor i EU-28 överrepresenterade inom högre utbildning på områdena utbildning (77 procent), hälsa och välbefinnande (73 procent) samt humaniora och konst (65 procent). Könsegregering på alla nivåer inom utbildning leder till könsuppdelning mellan olika yrken och påverkar därmed framtida karriärmöjligheter för såväl kvinnor som män.

Underområden

Nivå och
segregering

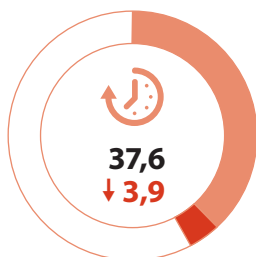
Livslångt lärande

Med tanke på de snabba tekniska förändringarna och omvandlingen av arbetsmarknaden är livslångt lärande ett mycket viktigt område för både kvinnor och män. De flesta medlemsstater är emellertid långt ifrån målet att 15 procent av vuxna i åldern 25–64 år ska delta i livslångt lärande – ett mål som ställts upp i den strategiska ramen för det europeiska samarbetet på utbildningsområdet (ET2020).

Tid

Området tid

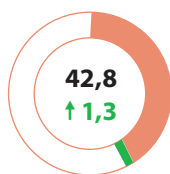

Området tid har den lägsta poängen av alla indexets områden (37,6) och det är här den största utmaningen finns, dvs. fördelningen av tid mellan kvinnor och män. Minskningen med 3,9 från 2005 till 2010 berodde främst på att den tid som både kvinnor och män kan ägna åt sociala aktiviteter har minskat.

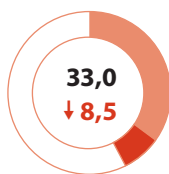
I genomsnitt ägnar sig 77 procent av kvinnorna, jämfört med endast 24 procent av männen, åt matlagning och hushållsarbete varje dag i minst en timme. Kvinnor fortsätter att ta ett mycket större ansvar när det gäller att ta hand om familjen. Bristande jämställdhet i fråga om tidsfördelning hemma sträcker sig även till andra sociala aktiviteter. I merparten av medlemsstaterna är det mer sannolikt att män deltar i idrott, kulturella aktiviteter eller fritidsaktiviteter utanför hemmet än att kvinnor gör det.

Underområden

Omsorg

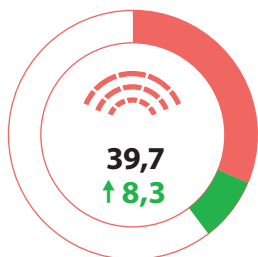
Sociala aktiviteter

Den tid som ägnas åt omsorgsansvar har en stor inverkan på kvinnors sysselsättningsmöjligheter och ekonomiska oberoende. Resultaten bekräftar vikten av att genomföra åtgärder för att förbättra balansen mellan arbete och privatliv för kvinnor och män, såsom tillräcklig tillgång till kvalitativa omsorgstjänster för barn och andra anhöriga till rimlig kostnad samt flexibla arbetstidslösningar.

Makt

Området makt

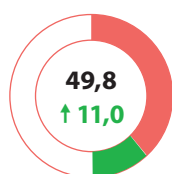

Poängen på området makt är näst lägst, trots att det är här den största ökningen (med 8,3 poäng) har skett sedan 2005.

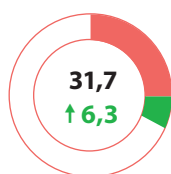
Resultatet visar att det skett stora framsteg när det gäller representationen av kvinnor i företagsstyrelser på börsnoterade bolag. I finanssektorn saknas emellertid kvinnor nästan helt i beslutsfattande positioner. År 2014 var endast en av de 28 centralbankernas chefer kvinna – i Cypern – och samma år var endast två kvinnor finansministrar i EU – i Rumänien och Sverige.

Underområden

Politisk

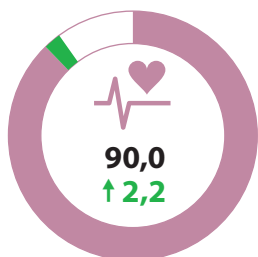
Ekonomisk

Under de senaste åren har åtgärder som tillämpats av medlemsstaterna och skräddarsydda initiativ på EU-nivå – såsom förslaget till direktiv om att få en jämnare könsfördelning hos icke verkställande styrelseledamöter – bidragit till en markant förbättring av kvinnors tillgång till chefspositioner i företagssektorn. Det krävs emellertid en bredare offentlig debatt och kunskaphöjande åtgärder för att förändra företagskulturen. Långa arbetsdagar och fysisk närvaro på arbetsplatsen i kombination med traditionellt manliga ledarskapsstilar och brist på insyn i rutiner för rekrytering och befordran gynnar män och bidrar till att bristande jämställdhet kvarstår.

Hälsa

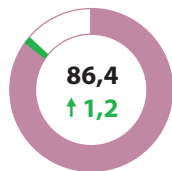
Området hälsa

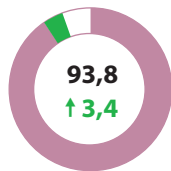
Området hälsa är viktigt när det gäller jämställdhet. Hälsa är inte bara direkt kopplat till personligt, socialt och ekonomiskt välbefinnande, utan även till mänsklig värdighet och fysisk integritet. På området hälsa har det skett en ökning med 2,2 poäng sedan 2005, vilket är ett resultat av att det skett en liten förbättring av hälsostatusen, men framför allt av att tillgången till hälsostrukturer har förbättrats. Detta återspeglas av att fler människors behov av läkar- eller tandläkarvård tillgodoses.

Underområden

Status

Tillgång

På grund av att det saknas lämpliga indikatorer omfattar den nuvarande mätningens ramar inte skillnader mellan kvinnors respektive mäns hälsorelaterade beteenden. Kvinnors och mäns beteenden och livsstilar skiljer sig åt beroende på förutbestämda uppfattningar om vad som är typiskt manligt och typiskt kvinnligt. Därför är det mycket viktigt att de könsrelaterade beteendeskilnaderna bakom bristande jämställdhet i fråga om hälsa beaktas.

Den europeiska hälsoenkäten (Ehis), som genomfördes 2014, ger viktiga uppgifter om bestämningsfaktorer för hälsa som kommer att beaktas inför nästa utgåva av jämställdhetsindexet.

Jämställdhetsindex 2015: separata underområden

Våld

År 2013 konstaterades det att det rådde en stor brist på jämförbara och harmoniserade uppgifter på EU-nivå på området våld. Baserat på FRA:s undersökning om våld mot kvinnor och uppgifter från Eurobarometer föreslås en möjlig samlad åtgärd mot våld mot kvinnor i jämställdhetsindexet 2015. Dessutom analyseras attityder till våld mot kvinnor och medvetenhetsnivåer samt förtroende för polis och rättsväsende i ett visst samhälle. Analysen visar att i länder där nivåerna av jämställdhet enligt mätningen med index är högre betraktas våld mot kvinnor som mindre acceptabelt och sannolikheten att kvinnor ska anmäla våld är högre. I de länder där nivåerna i fråga om anmälningar av våld är lägre, är inte nivåerna av våld nödvändigtvis lägre. Siffrorna återspeglar snarare att attityden till och medvetenheten om våld mot kvinnor samt förtroendet för polis och rättsväsende utgör hinder mot att anmäla.

EU:s och medlemsstaternas engagemang när det gäller att utrota våld mot kvinnor måste stödjas av bevis i form av systematiska, jämförbara och harmoniserade uppgifter. Europeiska jämställdhetsinstitutet kommer att fortsätta arbetet med att utveckla en omfattande ram för att mäta våld mot kvinnor. I ramen ska uppgifter från undersökningar kombineras med administrativa källor.

Andra diskrimineringsgrunder än kön

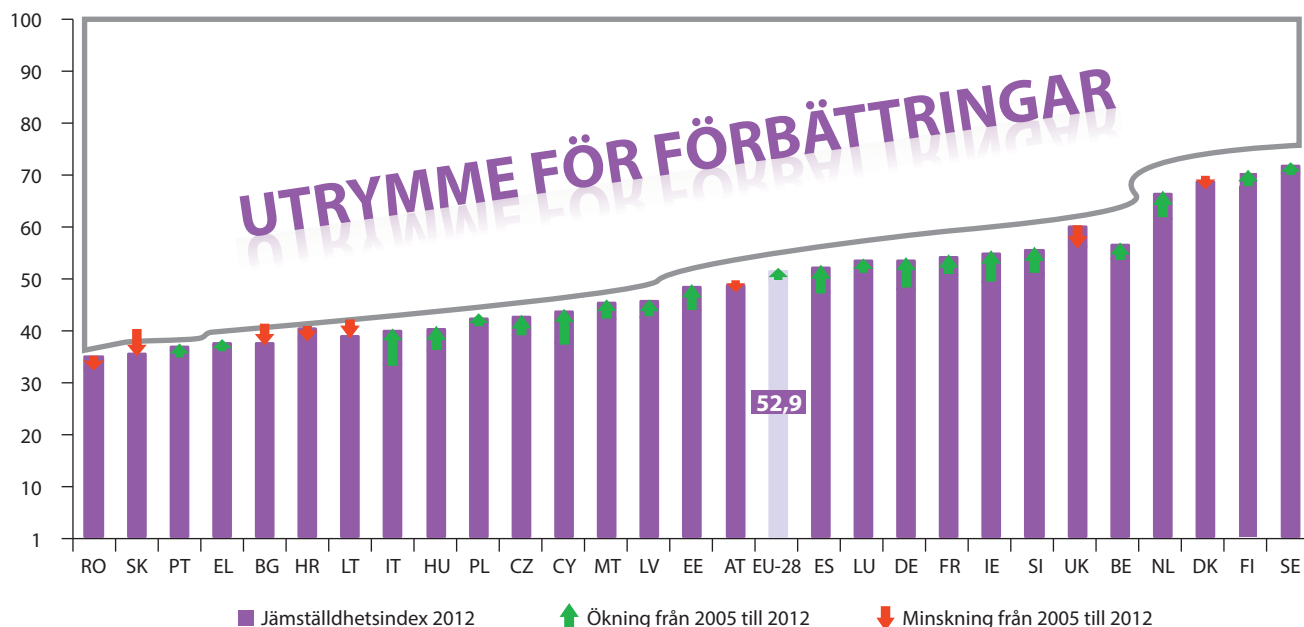

På området andra diskrimineringsgrunder än kön beaktas kopplingen mellan kön och andra aspekter som kan påverka kvinnors och mäns livserfarenheter. Exempelvis är skillnaderna mellan kvinnor och män i sysselsättning större för utlandsfödda arbetstagare än för inhemska medborgare, vilket visar att det finns ett behov av ytterligare analys av könsuppdelade migrationsmönster. Detta är särskilt relevant med tanke på den flyktingsituation som EU står inför i dag. Äldre arbetstagare är också sårbara och upplever sämre tillgång till sysselsättning och större brister i jämställdheten i alla medlemsstater. Det är mycket viktigt att förstå faktorerna i fråga om kopplingen mellan kön och åldersbaserad diskriminering, framför allt när det handlar om fattigdom hos äldre kvinnor. I fråga om hushåll med en ensamstående förälder, framför allt ensamstående mamma, är fattigdomsnivåerna högre än hos hela befolkningen, vilket visar att en jämställdhetsaspekt måste beaktas när det gäller bekämpningen av fattigdom och social utestängning.

Det är ytterst viktigt att diskutera och fortsätta att analysera förhållandet mellan olika diskrimineringsgrunder och beakta att kvinnor och män inte är homogena grupper. Vid nästa uppdatering av jämställdhetsindex kommer man att fokusera på detta i större detalj.

Jämställdhetsindex 2015

För första gången i EU har man inom ramen för indexet byggt upp en tidsserie för att övervaka jämställdhet under en fast period. Resultatet visar att EU är **halvvägs från att uppnå jämställdhet**, och att ytterst marginella framsteg har skett mellan 2005 och 2012.

Unika funktioner i och fördelar med jämställdhetsindex

Jämställdhetsindexet

- möjliggör övervakning av framstegen inom jämställdhet över tid i EU,
- fungerar som ett stöd för beslutsfattare i bedömningen av hur långt en viss medlemsstat har nått när det gäller att uppnå jämställdhet,
- visar de olika resultaten av EU-politik och nationell politik för kvinnor respektive män,
- möjliggör viktig könsanalys och jämförelser mellan olika politikområden,
- stöder utveckling och genomförande av politik och lagstiftning i fråga om jämställdhet,
- ökar medvetenheten hos beslutsfattare och allmänhet om framsteg och utmaningar när det gäller att genomföra jämställdhetspolitik,
- framhäver brister på uppgifter och efterlyser harmoniserade, jämförbara och tillförlitliga uppgifter som är både könsuppdelade och tillgängliga för alla medlemsstater.

Europeiska jämställdhetsinstitutet

Europeiska jämställdhetsinstitutet (European Institute for Gender Equality – EIGE) är EU:s kunskapscentrum för jämställdhet. EIGE stöder beslutsfattare och alla berörda institutioner i deras strävan att verka för att jämställdhet mellan kvinnor och män blir verklighet för alla européer genom att tillhandahålla experter med hög kompetens samt jämförbara och tillförlitliga uppgifter om jämställdhet i Europa.

Mer information:

<http://eige.europa.eu>

<http://www.twitter.com/eurogender>

<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

<http://eurogender.eige.europa.eu>

Europeiska jämställdhetsinstitutet, EIGE
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITAUEN
Tfn +370 52157444
E-post: eige.sec@eige.europa.eu

PDF	MH-01-16-023-SV-N	10.2839/955009	978-92-9218-905-1
Paper	MH-01-16-023-SV-C	10.2839/873709	978-92-9218-886-3